Tjele på tværs

Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening

Tandhjulene i Vorning Mølle står helt stille

Medlemsblad nr. 2, 23. årgang nr. 2016

Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening

Bestyrelsen efter generalforsamling 24.2. 2016

Navn, tlf., adr., mail:	**Funktion:**
Karsten Sørensen, 86653164 Vestergade 8, 8830 Tjele karsten@orumnet.dk	Formand
Birthe Dalsgaard 98 54 41 71 Skibdalvej 1, 8830 Tjele bda@nghf.dk	Næstformand
Knud Østergaard 86 65 20 79 Vibevej 8, 8830 Tjele knud-vibevej@orumnet.dk	Kasserer
Jørgen Dalager 86 69 90 96 Vråvej 24, 8830 Tjele nederskov@dalager.com	Redaktør – Tjele på tværs
Irma Therkildsen 26550876 Hovedgaden 41, 8830 Tjele irma.therkildsen@live.dk	Sekretær
Jytte Bjørn 86 69 01 12 Catrinevej 15, 8830 Tjele jyttebjorn@dlgmail.dk	Medlem
Nette Hunsballe, 86652065 Egelundsparken 22. 8830 Tjele nette.hunsballe@hotmail.com	Medlem
Turi Thomsen	Suppleant
Bente Stougaard Jensen	Suppleant
Svend Haakon Jensen	Revisor
Børge Kronborg	Revisor
Jan Dalsgaard Johannesen	Revisor-suppleant

Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv
Tjelevej 8 - Ørum - 8830 Tjele
tlf.. 87 25 02 82
e-mail: info@tjelearkivet.dk
www.tjelearkivet.dk
Åbent hver mandag kl. 14 – 17.
(Ferielukket i juli måned)

Siden sidst

Årets generalforsamling

Den 24. februar 2016 var Vejrumbro valgt som lokalitet for årets generalforsamling - den 24 i rækken. Bestyrelsen fandt det var i god tråd med udnævnelsen af Vejrumbro som Årets Lokalområde 2015, og dertil områdets historiske værdier som rækker langt tilbage i tiden. At mennesker i flere tusinde år har valgt at bosætte sig her, skyldes helt andre forhold end de, der gør sig gældende i dag. Men mon ikke, at ildsjælene også var tilstede dengang, som de er i dag. Der var 26 personer som kvitterede for dette ved at finde vej til Nørreåhuset, hvor arrangementet blev afholdt.

Som dirigent, styrede Svend Haakon Jensen - med vanlig underfundig lune - slagets gang, og Irma Therkildsen skriblede sig gennem aftenen som referent.

Karsten Sørensen berettede om foreningens virke i 2015, som bl.a. omfattede 4 arrangementer: Forårstur til Fyrkat, Kirkevandring ved Pederstrup og Rødding kirker, Sensommertur til Lottruphus og Foredragsaften med temaet Tjeleegnen under besættelsestiden. Sidst nævnte arrangement med et imponerende flot fremmøde.

Bogselskabet, som udgiver Tjele på Langs, blev repræsenteret ved Hans Engberg, som kunne berette om et rigtig flot salg af 2014 udgaven. 2016 udgaven er i støbeskeen og til 2018 udgaven er der allerede tilsagn om 4 artikler. I al beskedenhed kan vi vel godt kalde Tjele på Langs "Et livskraftigt papir".

Knud Østergaard fremlagde regnskab for TLF og Bogselskabet bag Tjele på Langs. Først nævnte endte året med et overskud på 1.423 kr. og en formue på 17.357 kr. Bogselskabet endte med et overskud på 56.186 kr. og en formue på 90.067 kr. Generalforsamlingen godkendte begge regnskaber.

Sidste udgave af **Tjele på Tværs** udkom ved en fejl i A4 format i stedet for det vanlige A5 format. Dette affødte en debat omkring det fremtidige format. Bestyrelsen har efterfølgende vurderet fordele og ulemper samt priser, med det resultat, at fremover udkommer Tjele på Tværs i A4 format.

Arrangementsplan og budget for år 2016 blev præsenteret. Der var genvalg til bestyrelsen og ligeledes til revisorer og revisorsuppleant. Suppleant Annelise Christensen ønskede ikke genvalg, som ny på posten valgtes Bente Stougaard Jensen, Lindum.

Fra **Tjele Arkivet** kunne Svend Haakon Jensen meddele, at man var blevet tilbudt at leje den resterende del af bygningen (den del hvor der tidligere var køreskole). I første omgang takkede Arkivet nej, da økonomien ikke tillod den forlangte huslejestigning (15.000 kr.) Efterfølgende dialog har udmøntet sig lidt anderledes, nu skal der kun betales for el. og varme. Der skal foretages lidt bygningsmæssige tilretninger, som forventes godkendt af Fritids og Kulturudvalget.

Efter generalforsamlingen fortalte Arne Bech om Vejrumbro og de mennesker som gennem tiderne har farvet egnen. Mange spændende emner og hændelser, som sagtens kunne ha' fortjent yderlige timer. Tusind tak for det!

Foredraget førte det med sig, at Lokalhistorisk Forening og Arne Bech indgik aftale omkring en opsøgende temadag på Arkivet, når de nye lokaler kan tages i brug. Spændende!

"Vejen til mine rødder

jeg er min mors hemmelighed"-

Referat af foredrag af Lone Hansen

Længe koncentrerede historikere sig om positive danske historier om besættelsen. Her blev fortællingen om fx modstandsbevægelsen og om redningen af de danske jøder yndede temaer. Historier som disse bidrog til, at Danmark efter befrielsen på trods af samarbejdet med tyskerne blev betragtet som en del af det gode selskab blandt sejrherrerne. De senere år har der været en tendens til mere kritisk forskning og journalistik på området. Både samarbejdspolitikken, retsopgøret og modstandsbevægelsen er blevet genstand for kritik.

Lone Hansens foredrag "Jeg er min mors hemmelighed" drejer sig om at vokse op efter krigen

som frugten af et møde mellem en ung dansk kvinde og en tysk soldat. Den er et personligt opgør med betegnelser som "tyskertøs" og "tyskerbarn" og den fordømmelse, som disse betegnelser er udtryk for. Fortællingen skriver sig dermed også ind i det nye, mere kritiske syn på vores behandling af besættelsestidens historie.

70 tilhørere var d. 3. maj mødt op for at høre Lone Hansens fortælling om sin mors hemmelighed i Tjeleegnens Lokalhistoriske Forenings regi - og det vidner om, at emnet her 70 år efter besættelsen stadig har stor appel – og det vel at mærke også med en kritisk vinkel.

Lone Hansen tog udgangspunkt i sin personlige historie frem for det politisk nationale. Hun pointerede, at hendes forældres møde havde været et kærlighedsmøde og ikke et forræderisk møde mellem danskeren og den tyske fjende. Men omverdenen opfattede mødet som forræderisk, og det fik en række menneskelige konsekvenser. Og disse blev større af, at Lone blev født som et resultat af forholdet. Moderen blev presset til at bortadoptere. Faderen var totalt afskåret fra kontakt. Lone blev på grund af sit ophav forskelsbehandlet hos plejefamilie, men fik heldigvis en god barndom i kærlige og trygge rammer hos sin adoptivfamilie. Senere søgte Lone efter sine biologiske forældre.
I Tyskland fandt hun 4 halvsøskende, men faderen, der selv havde søgt efter Lone, var da død. Det viste sig, at Lones mor ikke fik andre børn – og det gælder mange andre kvinder i samme situation, siger forskningen på området. Det har også vist sig at være svært for Lone og hendes mor at få deres nye forhold ind i faste rammer.

Lone Hansen er en god fortæller, og historien er gribende. De fremmødte tog godt mod den. Den bidrager til, at vi får et nyt og mere nuanceret syn på de danske kvinder, der havde et kærlighedsforhold til en tysker under besættelsen og til en større forståelse for børnenes ofte livslange skrammer på grund af omverdens fordømmelse. *Birthe Dalsgaard*

Besøg på Vorning Vandmølle

Tjele Lokalhistoriske Forening besøgte Vorning Vandmølle d. 19. maj - på en lun forårsaften. Det var møllegårdens nuværende ejer **Ingrid Nørgaard Christensen,** der her fortalte de 40 deltagere i forårsudflugten om møllen. Hun pointerede, at der her er tale om en historisk mølle, og at der er henvist til Vorning Mølle i et skøde så tidligt som i 1541.

Der hører i dag 26 ha til gården, inkl. 8 ha eng og skov. Det fortælles, sagde Ingrid, at en del af engen tilbage i historien er erhvervet som betaling for møllearbejde. Ingrid er 3. generation på Vorning Mølle. Bedstefar Carl Sørensen, Nørgaard, der en overgang var forvalter på Tjele

Gods, købte møllegården i 1918. Hendes far overtog i 1952 og hun selv i 1986. Da Ingrids far overtog gården, var det ved at være slut med mølleriet. **Vandmøllen manglede vand** – og mølledammen blev tømt for vand. Men det nu skrøbelige møllerhus med rester af møllehjul, kværn og en del øvrig inventar findes stadig bag gården. Ud over møllens historie var det naturligvis disse fysiske rester af vandmøllen, der var i fokus for de fremmødtes interesse. Det lune vejr betød også, at mange af deltagerne tog en tur ud i den naturskønne eng.

Møllen har i tidens løb haft mange ejere. Oprindeligt malede Vorning Vandmølle korn for oplandet, men allerede 1680'erne flyttede ejer af Tjele Gods, Erik Grube, Vinge Vandmølle, som han ejede, til Vorning Sogn og forbød til skade for Vorning Vandmølle sine fæstere at benytte Vorning Vandmølle.

Mølledammen fik vand fra en bæk, der snor sig gennem landskabet. Herfra blev opstemmet en dam. Det kneb dog med vand nok til at drive møllen. I slutningen af 1800-tallet blev der bygget en vindmølle på gården til at supplere, men denne nedbrændte uheldigvis igen i 1904 og blev aldrig opbygget igen. Som levn fra vindmøllen står dog stadig to gamle granitpæle. Disse fungerer som vejsten på den gamle markvej, der fører ned gennem engen og i sin tid fungerede som møllevej.

Vorning historiske mølle er velbeskrevet. Vi kan henvise til Anders Fiil: Vorning Sogn, Anders Fiil: Tre Vandmøller og til møllehistorikeren Anne Marie Lebech Sørensen: Møller i den tidligere Tjele Kommune i Tjele på Langs – egnshistorie og folkeliv 2014 s. 196-216

Birthe Dalsgaard

Det vil ske ...

Kirkevandringen slutter

Vi har været i 13 kirker og

den 18. aug. kl. 19. mødes vi ved Løvel Kirke.

Kaj Jensen har lovet at fortælle lidt om kirke og kirkegård.

Vi plejer at besøge to kirker, men da Løvel er den sidste i rækken, er det jo heldigt, at vi blot ved at gå over vejen befinder os i

" Mindelunden".

Den lokalhistoriske gruppe i Løvel har lovet at fortælle, hvad vi ser her.

Det er gratis, og man medbringer selv sin kaffe, som forhåbentligt kan nydes i det fri. (hvis ikke, finder vi husly)

Udvandrerne fra Tjeleegnen.

Foredrag ved Mag. Art. Henning Bender,

Tors. den 3. november 2016, kl. 19.00. Tjelecenteret Ørum.

Vi har gjort et scoop med tilsagnet fra Henning Bender om at komme til Ørum, hvor han vil fortælle om danske udvandrere, og herunder de som udvandrede fra lokalområdet.

Henning Bender er tidligere leder af Aalborg Stadsarkiv og desuden tidligere leder af Det danske Udvandrerarkiv. H.B. har skrevet en række bøger og artikler om emnet og beklæder dertil en

række tillidsposter, som har relation til samme. Gennem de seneste år har H.B. afholdt en stribe af foredrag over det ganske land, og enkelte i udlandet. Så glæd jer alle sammen, - vi får ikke en mere kompetent person end Henning Bender, når det drejer som om Dansk Udvandring.

Under aftenens arrangement vil der blive serveret en forfriskning: Vin, øl eller vand samt snacks.

Entre: 60 kr.

For 50 år siden....

I år er det 50 år siden, **privatbanen mellem Viborg og Mariager** blev nedlagt.

Den døde "en smule", da persontransporten sluttede 30. maj 1965 og døde endeligt, da godstransporten ophørte den 31. marts 1966. Den 1. april havde Viborg Stifts Folkeblad kun en kort omtale af den endelige lukning. Det blev en **"begravelse" i stilhed.**

Det var en af de sidste jernbaner, der blev anlagt i Danmark. Det blev til 39 år, da banen blev taget i brug i 1927. Der var allerede godt gang i bilismen. Den sent anlagte bane fik aldrig rigtig slået rod. Det ser man også på driftsregnskabet. Det starte-

de med et lille overskud på 322 kr. det første år. Derefter var der underskud alle årene med undtagelse af et par år under krigen, hvor der i 1943-45 var en stigning i passagerer og gods. Allerede i 1939 var der planer om at lukke banen, men krigen reddede banen nogle år.

Banen havde også en del uheld. Bl.a. brændte en af de nyindkøbte motorvogne nytårsdag 1932 i Lunddalen tæt ved Mariager. Vognen blev bygget i Tyskland i 1927 og havde 79 sæder, 7 klapsæder og wc.

Bygget i Tyskland i 1927 - med en Maybach 6 cyl. dieselmotor og mekanisk gear.

Hvorfor blev Mariagerbanen i det hele taget anlagt? Hvem havde interesse i en bane mellem Viborg og Mariager? Der var flere forhold, der gjorde sig gældende. Da Ebeltoft i 1901 fik en jernbane, var Mariager den eneste jyske købstad, der ikke havde en jernbane. I 1905 tog en komite i Mariager fat. Et par år senere var en komite på Vejrumbro-egnen også i gang med planer om en bane mellem Hobro og Rødkærsbro. I 1917 gav trafikministeren de to komiteer besked om at arbejde sammen. Anders Jespersen, Bro Mølle var en af de drivende kræfter i jernbaneplanerne.

I Viborg manglede man en havn.

Viborg havde brug for en dybhavn, hvor store skibe kunne lægge til. Så Viborg kiggede mod Mariager, der havde en sådan havn. Viborg ville ikke "i lommen" på Randers, der blev opfattet som en konkurrent. Viborg havde brug for store mængder kul til byens gasværk samt også en del til Viborg Brændselskompagni. På godssiden kan man godt sige, at Mariagerbanen blev en havnebane for Viborg. Kultransporten blev en kerneopgave og udgjorde ca. tre fjerdedele af den samlede godsmængde for banen. Udover kul blev der også leveret en hel del olie og tømmer.

Anlægget af en bane fra Hobro til Rødkærsbro, som skulle dele skinner med Mariagerbanen på de 7 km mellem Ørum og Vejrumbro, kom også med i en af tiden mange jernbanelove. Denne bane blev senere opgivet, men i 1923 nåede man at anlægge lidt af tracéet ved Vejrumbro, fordi man havde noget fyldjord til overs. Det kan stadig ses i landskabet mellem Vejrumbro by og Nørreåren.

Der er flere synlige spor efter Mariagerbanen.

I den tidligereTjele kommunes del kan man stadig se stationsbygningerne i Vejrumbro, Ørum og Hammershøj. Banearealet mellem Viborg og Hammershøj er udlagt som cykel-og gangsti med en mindre afbrydelse i Ørum. Strækningen mellem Viborg og Ørum også kaldet **"Nørreåstien"** er en fin tur for både cyklende og gående. Og vil man have lidt stemning af tog, så kører der i dag et veterantog mellem Handest og Mariager. *Arne Bech Sørensen*

HAR DU LYST TIL AT HJÆLPE?

Har du interesse i og lyst til at hjælpe med at gøre det historiske ikke færdiggjorte "smedemateriale i Tjele Kommune" tilgængelig og anvendelig for en bredere kreds.

Sammen med min tidligere kollega Orla Norup samlede jeg materialet i 1984-85 til brug i kommunens skoler.

Smeden i Vammen

Kort fortalt består materialet af:

Lysbilleder i farver og sort/hvide billeder af ca. 50 smedjer i Tjele Kommune. Der er faktamateriale fra kirkebøgerne, folketællinger 1787-1845, nogle brandforsikringer, matrikler og skifter.

Er du interesseret, vil jeg gerne høre fra dig.

Arne Bech Sørensen på 25 47 99 80 eller mail: arnebechsoerensen@hotmail.com så finder vi et mødested og tidspunkt.

Argentina-Lindum tur-retur

Der var en del mennesker, der rejste ud, men kom tilbage til Danmark igen. Det ved vi fra udvandrerlitteraturen. Sigvald Hedelund Rasmussen, kaldet Hedelund, der senere blev gårdejer på Kjeldsminde i Lindum, var én af dem. Han tog til Argentina i 1926, vendte hjem igen, men skulle senere gøre turen flere gange, fortæller hans søn Troels Hedelund Rasmussen – den nuværende ejer af Kjeldsminde.

Hedelund var oprindeligt født i Løvel på gården Ydingsminde, hvor han var nr. 10 i en søskendeflok på 13 (Der blev født 14 børn i familien – en var død som barn, og Hedelund var blevet opkaldt efter ham). To ældre brødre var tidligere rejst til Argentina og havde allerede stiftet familie og startet landbrug – og de skulle i modsætning til Hedelund blive i Argentina. Troels me-

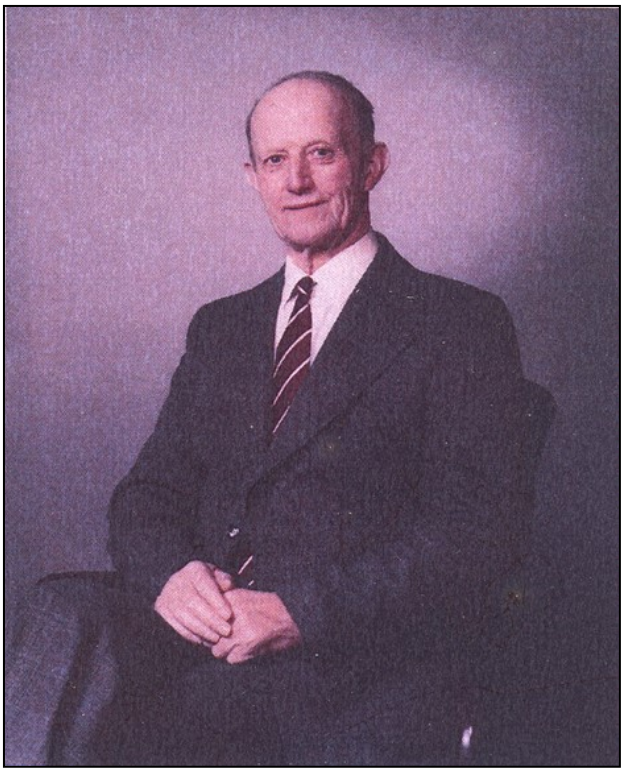

Gårdejer Hedelund Rasmussen fra Kjeldsminde i Lindum opholdt sig i flere perioder i Argentina

ner, at hans far havde eventyrlyst i blodet, og at den var en del af årsagen til, at han rejste, men afgørelsen var måske knap så stor som for andre, da brødrene allerede gennem breve havde berettet om landet og kulturen.
I den store udvandringsperiode, der gik fra ca. 1860 til 1930 var 13000 danskere udvandret til Argentina. De to brødre var udvandret i slutningen af denne periode, og de slog sig ned på pampaen syd for Burneos Aires – som de fleste danske udvandrere gjorde. Det var også hertil, at Hedelund rejste i 1926, og han fik job på en gård i nærheden af brødrene.

Jorden i Argentina var rigelig – og gårdene var af betydelig størrelse. Driften var ekstensiv. Bemærkelsesværdigt var, at traktorer og mejetærskere allerede var en del af landbruget i Argentina på den tid, forklarer Troels Rasmussen. Hedelund har senere fortalt, at han som ”hvid” nordeuropæer havde højere status end folk fra Sydeuropa. Derfor blev han traktorfører, mens de andre kørte med heste, som der stadig også var mange af.

Hedelund bemærkede også kvindernes ensomhed på farmene ude på pampaen, hvor de relativt simple huse, der blev bygget i det eneste materiale, man havde – ler, opfyret med kokager – lå med miles afstand. En af efterkommerne af den argentinske del af familien – opvokset på pampaen med de enorme vidder, bemærkede langt senere ved et besøg i Danmark, at Danmark var ”et væld af små haver”.

Det ekstreme vejr i Argentina kan have enorm betydning. Efter en byge med hagl så store som bolde, blev høsten et år ødelagt. Hedelund blev herefter afskediget og tog arbejde som havnearbejder i den nærliggende havneby (Necochea) med at slæbe sække til og fra borde.

Hedelund havde givet sin mor det løfte, at han ville vende hjem igen. Det løfte holdt han – og dermed blev han af de 40 % danskere, der kom tilbage igen fra Argentina.

Det tog på det tidspunkt 6 uger at rejse til og fra Argentina. Rejsen dertil kostede 400 kr. - ca. en årsløn for en karl på landet. Hedelund rejste ud fra Hamborg på 3. klasse. Han måtte ved ankomsten vente en uge, inden toget gik mod syd. Kost og logi i ventetiden var en del af billetten. Men kosten kunne være af tvivlsom kvalitet. Hedelund oplevede på modtagerstationen at få serveret suppe med maddiker. På vejen hjem i

1929 fik Hedelund arbejde på båden som kullemper, dvs. han blev ansat til at skovle kul – og kunne på den måde betale sin rejse.

Allerede i 1931 begav Hedelund sig atter afsted. Denne gang var det ikke oplevelseslyst, men loyalitet for sin familie, der drev Hedelund. Den ene af brødrene – Peder var alvorlig syg – og hans kone skrev i 1931 til Hedelund og bad ham komme og hjælpe med at drive gården. Desværre var broderen død ved Hedelunds ankomst. Han blev her til 1935. Gården blev herefter drevet videre af en søn af Peder.

Det skulle imidlertid ikke blive sidste gang, at Hedelund Rasmussen rejste til Argentina. Han var kommet til at holde af den argentinske kultur. Ganske vist købte han en gård i Ravnstrup ved Viborg. Men da han solgte den i slutningen af 40'erne, tog han endnu engang til Argentina og blev her i 3 år – fra 1948 til 1950. Gennem disse 3 år arbejdede han hos familie i den danske enklave.

Ved hjemkomsten købte Hedelund en gård i Hvornum. Her mødte han Kathrine – Troels Rasmussens mor. Hedelund skulle komme til at eje to andre gårde – en i Løvskal og én i Stenild, før han i 1971 købte "Kjeldsminde" i Lindum. Selvom han nu havde familie og børn, blev det til endnu en tur til Argentina – men denne gang som en lang ferietur på 6 uger med "People to People".

Hedelund var med til at stifte Danske Argentinere i 1936. Her ved en fest i foreningen med Asado (spidstegt lam). Personerne på billedet er – set fra venstre – Ricardo Therkildsen (Lindum). Hedelund Rasmussen,

Troels Rasmussen beskriver sin far som en mand med stor virketrang. Han mener dog også, at hans far muligvis var splittet mellem den danske og argentinske kultur. Da Hedelund vendte hjem anden gang, mødtes han med nogle venner, og de stiftede i 1936 Viborgegnens Danske-Argentinere. Når de mødtes i foreningen stod den på "asado" (spidstegte lam). Gennem foreningen var Hedelund - en årrække som formand -med til at fastholde erindringen om Argentina og udbrede kendskabet til landet på Viborgegnen.

Birthe Dalsgaard

Udvandrede til Texas

Magdalene på 8 mdr. blev i Låstrup

Her er fortællingen om et ungt ægtepar, Peter og Inger Kirstine, der træffer en meget vanskelig beslutning. De vælger nemlig at prøve lykken i USA og efterlade deres lille datter hos bedsteforældrene i Låstrup, indtil de har fået sig etableret og så vil være i stand til at få Magdalene til Texas. Men sådan gik det ikke.

Vi hører nok jævnligt om udlændinge, der er kommet til Danmark og har efterladt et eller flere børn i deres hjemland. Vi ved, at utrolig mange kvinder f.eks. er tjenestepiger i Saudi

Arabien og har et eller flere børn i deres hjemland.

Vi prøver at forstå, at hvis man på den måde har mulighed for at tjene penge, så barnet kan få en bedre opvækst og uddannelse, så tager man chancen og håber på en senere genforening.

Magdalenes forældre, Inger Kirstene Kristoffersen og Peder Knudsen Nygaard, blev gift i Låstrup Kirke den 16. marts 1883, og Magdalene blev født den 8. juli 1883.

Peder var karl hos baron Pedersdorff på Sødal, men det er lidt uklart, hvor Inger Kirstine på det tidspunkt var tjenestepige. I 1880 var hun i Skals. Inger Kirstine er født i Låstrup og Peder i Levring.

Hvor længe Inger Kirstine og Peter har kendt hinanden ved vi ikke, men da de venter barn, beslutter de sig for at blive gift.

Det var ikke gunstige tider for landbruget. Korn fra Amerika skyllede ind over Europa og fik kornpriserne til at falde.

Et tyendepar på landet, der i sommeren 1883 stod med en lille datter, måtte søge hjælp hos Inger Kirstines forældre i Låstrup. Peders far, der havde været smed i Viborg, var død, så der var ingen hjælp at hente.

Mange søgte lykken i Amerika, men det var jo en

2 post(er) fundet

Navn:	Nygaard, Inger Kirsten	Stilling:	Hustru
Alder:	24	Bestemmelsessted:	Lexington, Texas
Kontrakt nr.:	7500	Forevisningsdato:	06-02-1884
Sidste oph.sogn:	?	Sidste oph. amt:	Viborg
Sidste oph.sted:	Rinds, Viborg	Bestemmelses land:	USA
Bestemmelses by:	Lexington	Bestemmelses stat:	Texas
Skibsnavn:	Indirekte		
IDkode:	I8284N3702		

Navn:	Nygaard, Peter Knudsen	Stilling:	Arbejdsmand
Alder:	26	Bestemmelsessted:	Lexington, Texas
Kontrakt nr.:	7500	Forevisningsdato:	06-02-1884
Sidste oph.sogn:	?	Sidste oph. amt:	Viborg
Sidste oph.sted:	Rinds, Viborg	Bestemmelses land:	USA
Bestemmelses by:	Lexington	Bestemmelses stat:	Texas
Skibsnavn:	Indirekte		
IDkode:	I8284N3701		

lang og farlig rejse med så lille et barn. De havde hørt om en del, der var blevet syge eller var døde på overfarten.

Men de gik i gang med at undersøge mulighederne. Flere end 150 fra Viborg Amt, var de sidste to år udvandret.

Hvis de nu lod Magdalene blive hos bedsteforældrene i Låstrup, så kunne de jo hente hende senere. Hvorfor det blev en relativ lille by, Lexington i Texas, der blev rejsemålet, står hen i det uvisse, men papirerne kom i alt fald til at se ud, som det er vist på forrige side.

Ved "skibsnavn" på rejsedokumentet står der "indirekte", hvilket betyder, at man ikke afsejler fra Danmark. De skulle ifølge oplysninger være sejlet fra Bremen med skibet "SS SALIER". På skibet mødte de kun en enkelt dansker, og de ankom til New York den 25. feb. 1884.

Det er nok ret sikkert, at forældrene har korresponderet med bedsteforældre om Magdalenes opvækst, men det har afgjort økonomisk og praktisk virket ret uoverskueligt at få Magdalene til Amerika.

Magdalene fik snart søskende i det fremmede. Otte blev det til, hvoraf to ganske vist døde som børn.

Magdalenes forældre, Inger Kirstine og Peder Nygaard med fem af de børn, de fik i Texas.

Magdalene i Danmark

I folketællingen for 1890 bor den seksårige Magdalene hos bedsteforældrene i Låstrup, morfar 70 og mormor 59, og så er der morbror Jens på 28.

Magdalene bliver konfirmeret i Låstrup i 1897, og da er hendes bedstefar død året forinden.

I 1901 finder vi Magdalene i Havris i Løvel.

Morbror Jens har nu overtaget ejendommen på

Havrisvej 25 i Løvel, og der er to "Magdalener" på ejendommen, en mor på 71 og en niece på 17.

Moderen står som "husbestyrerinde" og niecen som "tyende"

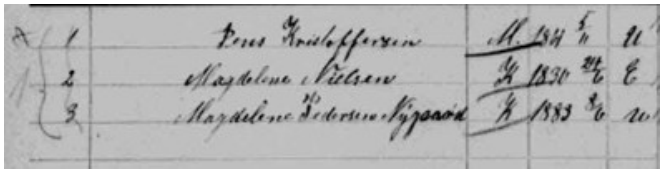

Ved folketælling i 1906 er moderen 76 år og er kommet på "aftægt", og vi ved ikke pt. hvor Magdalene er.

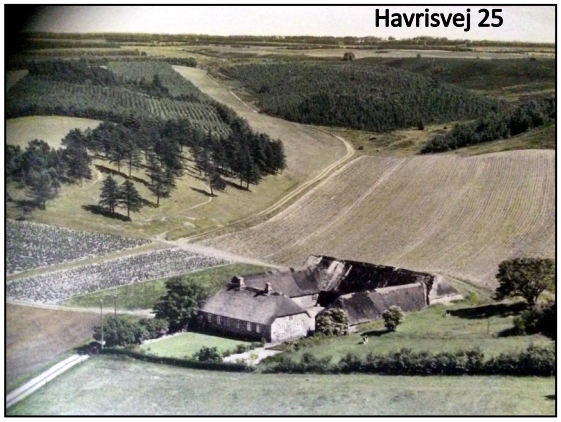

I kirkebogen i Løvel kan vi se, at morbror Jens er død 45 år gammel i 1907.

Den 77 årige mor er nok blevet på ejendommen og måske er Magdalene kommet hjem til hende efter morbrorens død.

Vi ved, at Magdalene bliver gift med sønnen fra naboejendommen, Kristen Nielsen i Løvel Kirke d. 1. maj 1908.

Vi kan i "Skøde og Panteprotokoller" se, at Kristen Nielsen overtager Havrisvej 25 i 1909.

Morbror Jens havde ikke mindre end tre søskende i Texas og tre på Viborgegnen ud over sin mor, Så der var et par udsættelser, inden skiftet blev afsluttet. Amerikanerne afstår fra arv og det ender med , at Magdalenes Mand, Kristen Nielsen køber ejendommen af boet. På den måde bliver de to Magdalener altså på gården. Den ene 79 og den anden 25 år.

Forældre ser datter efter 25 år.

I 1909 finder et møde sted på ejendommen i Havris, som nok har sat lige så mange følelser i sving, som det vi kan opleve i slutningen af en Sporløs-udsendelse.

Magdalene byder sine forældre velkommen med sin datter, Marie på armen.

Marie har samme alder som Magdalene havde, da forældrene forlod hende i 1884.

Inger Kirstines mor, Magdalene på 79 år, er på aftægt hos deres datter. Hende har de heller ikke set siden 1884.

Magdalene med familie ca. 1920

Marie, den førstefødte, blev gift med Jens Vestergaard i Kistrup, og på ejendommen, Havrisvej 25 boede i mange år tre af Magdalenes børn, som ikke fandt en ægtefælle. I dag bor Magdalenes oldebarn på ejendommen.

Der er ingen tvivl om, at forældrenes intentioner om, at Magdalene skulle komme over til dem i Amerika var reelle, men virkeligheden blev en anden – kun en gang fik de hinanden at se igen, og Magdalene mødte nok aldrig sine søskende, inden hun dør i 1954.

Familien Vestergaard hos hvem, jeg har fået historien af Jytte Vestergaard, blev i 1910 kontaktet, da nogle slægtninge til den udvandrede familie ville besøge egnen for at se, hvor deres aner var født.

Senere har Jytte med flere været på besøg hos familierne i Texas, og til sommer kommer der igen slægtninge til Løvel på besøg.

Jørgen Dalager

Måske en udvandrer fra Tjeleegnen

Som et væsentligt tema for 2016, har bestyrelsen valgt at fokusere på udvandringen fra området: Den gamle Tjele Kommune. De allerfleste har en eller anden slægtning, der i løbet af de sidste par hundrede år har pakket sit jordiske gods, og forladt sin hjemstavn for at søge lykken andet steds. Som det fremgår af den seneste udgave af Tjele på Langs, så efterlyser vi personer som måtte ligge inde med oplysninger, billeder, breve og anden viden omkring disse udvandrere. Der findes utvivlsomt materiale som kan danne stof til den gode fortælling. En gammel skotøjsæske fuld af breve, kort og dagbøger fra omkring år 1900 og frem, er blandt mine gemmer. Det er primært breve som vedrører min morfar og mormor. I denne skotøjsæske fandt jeg et postkort fra 1913! Kortet er stilet til min mormor Kirstine Munk og afsenderen er en Larsine (intet efternavn). Kortet er stemplet Evanston (sandsynligvis Illinois) May 1913.

Larsine spørger efter adressen på en Else Marie Sørensen, som hun tjente sammen med hos S. Kær i Vammen. Else Marie var plejedatter af Anton Sørensen, Bigum.

Vi må formode, at Larsine er udvandret til staten Illinois, USA på et tidspunkt nogle år tidligere. Måske er der nogen der kan bidrage med oplysninger om de nævnte personer, skulle dette være tilfældet hører jeg meget gerne nærmere.

Karsten Sørensen

Nyt fra Tjeleegnens lokalhistoriske Arkiv

For et halvt år siden skrev vi i dette blad, at vi glædede os til at kunne bringe jer den glædelige nyhed, at arkivet havde fået inddraget de lokaler, der vender ud mod parkeringspladsen. Desværre skulle det ikke gå så let, eller sagt på en anden måde: ”Vi er på det halve år ikke kommet et skridt videre”.

For at kunne etablere direkte adgang mellem vort nuværende arkiv og de nye lokaler, skal der indhentes en byggetilladelse. En ansøgning blev udfærdiget og afsendt, men desværre bad ”Byggeri og Miljø” om uddybende svar på flere spørgsmål. Vi har ikke noget at gøre med selve ansøgningen eller besvarelse af spørgsmålene, men vi håber, at svarene nu her sidst i juni, er tilgået udvalget.

Det har været en drøj tid at komme igennem, og ind i mellem har vi tænkt på, om vi skulle takke nej til tilbuddet om nye lokaler, nu det trak så længe ud. Vi var i begyndelsen alt for optimistiske, for en uge efter, at ansøgningen blev indsendt, begyndte vi at rydde reolerne, for nu skulle vi jo snart i gang. Men nej – vi venter stadig.

Hvis vi modtager en byggetilladelse, og hvis de firmaer, som har givet tilbud, fortsat mener at kunne udføre arbejdet for det tilbud, der blev afgivet for snart længe siden, må man forvente midlertidig lukning af arkivet, medens arbejdet og en efterfølgende rengøring finder sted.

Aflysning af åbningstider vil i givet fald blive annonceret i ”Landsbyerne” og via vor hjemmeside ”www.tjelearkivet.dk”, ligesom en omtale i Viborg Folkeblad må forventes.

I det forløbne halve år har vi haft mange gæster, ligesom såvel bestyrelsen for ”Tjeleegnens lokalhistoriske Forening” som redaktionen for ”Tjele på tværs” har benyttet lokalerne en del gange. Vi fra arkivet sætter stor pris på, at man vil benytte vore lokaler, som vi meget gerne stiller til rådighed.

Arkivet har også i denne periode nydt godt af vore frivillige medhjælperes store indsats, og der skal derfor lyde en stor tak til jer alle.

Fra arkivets side vil vi gerne opfordre til, at billeder og dokumenter af lokalhistorisk interesse bliver afleveret på arkivet. Vil man ikke så gerne af med materialerne, kan vi på arkivet hurtigt fotokopiere materialerne, til glæde for vore besøgende.

Kig engang! Ja, se her, men kig også efter gamle billeder i dine gemmer, og lad os få en kopi.

Savskærer, Alfred Sørensen, Vrå . Henter træ i Fastrup Skov. Ca. 1930.

Skovridder Horstmann, Lindum Skov. Skovridder i Lindum fra 1892 til 1948.

Sødalvej nr. 5. .Fra venstre X, Anna og Inga Brøndum (mor og datter), X , Henry Brøndum og Kristian (far og søn) 1930-31.

Preben, Marie Kirstine og skovejer Kristian Lund ved huset i Sødal Skov ca. 1932

Kristian Møller høster for broderen Uffe Møller. mtr. 9a Løvel by